

JULIANA VON WENDTIN SÄÄTIÖ

tieteen edistämiseksi ilman eläinkokeita

Mikä se on? Mitä se tekee?
Tietoa Juliana von Wendtin Säätiöstä ja sen apurahoista

TAUSTAA

Biolääketiede on pitkään nojautunut koe-eläimillä tehtävään tutkimukseen. Huikea tiedon kasvu ja solubiologian kehitys ovat viime vuosikymmeninä mahdollistaneet sen, että elimistön toimintoja voidaan yhä useammin tutkia ilman koe-eläimiä. Samanaikaisesti vaatimukset eläinkokeiden vähentämiseksi ovat lisääntyneet, ja vaihtoehtojen tutkimista rahoittavia säätiöitä on perustettu moniin maihin. Suomeenkin perustettiin vuonna 1971 Juliana von Wendtin Säätiö, joka on meillä ainoa leimallisesti eläinkokeiden korvaamisen puolesta toimiva säätiö.

Lainsäädäntömme vaatii, että eläinkoe korvataan muulla tutkimus- tai opetusmenetelmällä, milloin se kokeen tarkoituksen tai tuloksen saavuttamiseksi on käytännössä mahdollista. Koe-eläimiä suojelevat EU:n ja Euroopan Neuvoston säädökset edellyttävät Suomeltakin eläinkokeiden aktiivista rajoittamista niin, että vaihtoehtoisia menetelmiä nimenomaan etsitään ja niiden käyttöä edistetään.

ONGELMAT VAIHTOEHTOJEN KEHITTÄMISESSÄ

On selvää, että eläinkokeita halvemmat, nopeammat ja varmemmat menetelmät tulevat ennen pitkää käyttöön kuin itsestään. Sen sijaan pitkällistä kehittelyä ja suuria alkuinvestointeja vaativat tekniikat saavat odottaa löytämistään.

Arviolta miljoonia ellei peräti kymmeniä miljoonia koe-eläimiä on jo säästynyt vaihtoehtomenetelmien ansiosta. Valitettavasti on myös sellaisia tutkimusalueita, joilla koe-eläinten korvaaminen edellyttää poikkeuksellista innovatiivisuutta.

Mikään ei kuitenkaan ole mahdotonta, mikäli vaihtoehtoisten menetelmien etsimiseen panostetaan riittävästi. Perustutkimuksessa useita tieteellisiä ongelmia voidaan selvittää valitsemalla uudenlainen lähestymistapa.

Mikäli vaihtoehtoa ei kerta kaikkiaan ole näköpiirissä, on panostettava koe-eläinten kipujen lievitykseen ja yleisen hyvinvoinnin lisäämiseen sekä käytettyjen eläinten määrän vähentämiseen. Eläimille pitkäaikaista tai voimakasta kipua tai tuskaa aiheuttavat toimenpiteet eivät kuulu nykyaikaiseen tutkimukseen.

ESIMERKKEJÄ VAIHTOEHTOJEN SOVELTAMISESTA

Kemikaalien myrkyllisyyden arvioinnissa käytettävien in vitro -testien mittava kehittäminen ja validointi on parhaillaan käynnissä maailmanlaajuisesti. Joillakin osa-alueilla vaihtoehtot ovat jo syrjäyttäneet eläintestit. LD50-testin vähemmän tuskallisia - joskin edelleen eläimiä käyttäviä - vaihtoehtoja, kuten FDP-menetelmää, on jo pitkään suositeltu käytettäväksi LD50-testin sijasta.

Monoklonaalisten vasta-aineiden tuottamisessa käytetään jonkin verran edelleen ns. ascitesmenetelmää. Kudosviljelymenetelmät korvaavat kuitenkin ko. menetelmän, joten sen käyttö olisi pikaisesti kiellettävä kuten EU:n vaihtoehtokeskus ECVAM suosittelee. Vasta-aineiden tuotto olisi keskitettävä laitoksille, joissa on riittävä tietotaito vaihtoehtoisin tuotantomenetelmiin.

Yliopistojen opetuksessa mm. eläinfysiologian opiskelijat joutuvat tekemään eläinkokeita. Perusopetukseen kuuluvista pakollisista eläinkokeista olisi kokonaan luovuttava. Opetuseläinkokeet kokonaisuudessaan olisi siirrettävä sellaiseen opetusvaiheeseen, jossa tuleva tutkija tietää, tarvitseeko eläinkoetekniikoita tulevalla urallaan. Tutkijakoulutuksen ongelmana on muutoinkin liiallinen eläinkoepainotteisuus. Koe-eläinkurssit ovat usein pakollisia, mutta esimerkiksi kudosviljelykurssit lähes poikkeuksetta vapaaehtoisia.

JULIANA VON WENDTIN SÄÄTIÖN TARKOITUKSESTA JA PERIAATTEISTA

Juliana von Wendtin Säätiön tarkoituksena on tukea tieteellistä tutkimusta, jossa kehitetään tai sovelletaan eläinkokeille vaihtoehtoisia tutkimusmenetelmiä, ja jolla pyritään ihmisten ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Säätiö tukee esimerkiksi kudosviljelyn, tietokoneiden, fysikaalis-kemiallisten menetelmien, kivuntunnoltaan kehittymättömien eliöiden ja kliinisen tutkimuksen käyttöä eläinkokeita korvaavalla tavalla. Säätiö pyrkii myös opetuksessa tehtävien eläinkokeiden vähentämiseen ja kudosviljelykurssien lisäämiseen tutkijakoulutuksessa.

Juliana von Wendtin Säätiö ei ota kantaa siihen, voidaanko vaihtoehtoja kehittämällä luopua eläinkokeista joskus kokonaan. Sen sijaan Säätiö näkee tärkeänä sen, että vaihtoehtoisten menetelmien etsimistä, kehittämistä ja käyttöä tuetaan kaikin mahdollisin keinoin. Niin kauan kun eläinkokeita käytetään, on koe-eläinten hyvinvoinnin eteen tehtävä kaikki mahdollinen.

Säätiö pyrkii siihen, että valtiovaltamme ryhtyy määrätietoisiin toimenpiteisiin vaihtoehtojen edistämiseksi. EU:n komissio on asettanut tavoitteita eläinkokeiden vähentämiseksi ja monissa maissa toimii keskuksia, jotka rahoittavat ja koordinoivat vaihtoehtomenetelmien tutkimusta. Esimerkiksi Ruotsin keskuskoe-eläinlautakunta jakaa vaihtoehtojen tutkimukseen vuosittain miljoonia kruunuja. Suomessa tarkoitukseen on myönnetty vähäistä tukea maa- ja metsätalousministeriön budjetista.

SÄÄTIÖN TOIMINNASTA

Tarkoitustaan Säätiö toteuttaa, paitsi jakamalla apurahoja, myös seuraamalla vaihtoehtojen kehittämistyötä, osallistumalla kansallisiin ja kansainvälisiin kokouksiin ja työryhmiin sekä tiedottamalla eläinkokeiden vaihtoehtoista niin tutkijoille kuin yleisölle.

Säätiön hallitus koostuu etupäässä biologisen ja lääketieteellisen koulutuksen saaneista henkilöistä. Puheenjohtajina ovat toimineet mm. LKT Marketta Karkinen, ELL Mikael Ilves, FT, LL Gustaf Molander, ELL Juha Junttila, LL Mirkka Pennanen, FT Anna Valros ja FM Paula Hirsjärvi.

Säätiö tekee myös omia selvityksiään, joista mainittakoon raportti opetuksessa tehtävistä eläinkokeista ja niiden vaihtoehtoista, opiskelijakysely eläinkokeista sekä kysely ihmiskudoksen tutkimuskäytöstä Suomessa. Kyselyn pohjalta Säätiö on ottanut käyttöön kudosluovutuskortin, jolla voi kuoltuaan luovuttaa kudoksiaan, paitsi elinsiirtoihin, myös tieteellisen tutkimuksen käyttöön. Säätiö on myös arkistoinut vaihtoehtoisista opetusmenetelmistä tietoa, joka on kaikkien kiinnostuneiden saatavissa.

APURAHOISTA

Apurahat laitetaan hakuun normaalisti keväisin. Hakuajasta tiedotetaan erikseen. Jakosumma on 5 000 - 15.000 euroa. Lisäksi vuosittain jaetaan yhdessä Ruotsin ja Tanskan kanssa Pohjoismainen tutkimuspalkinto eläinkokeiden vaihtoehtojen edistämisestä.

Myöntäessään apurahoja Säätiö antaa etusijan sellaiselle tutkimukselle, jolla pyritään runsaasti koe-eläimiä käyttävien tai tuskallisten menetelmien syrjäyttämiseen. Tutkimuksen toivotaan lisäksi tähtäävän olennaisten lääketieteellisten ongelmien selvittelyyn ja terveydenhoidollisiin sovellutuksiin. Apurahoja voidaan myöntää myös opiskelijoille.

Hakemuksen laatimisessa on käytettävä lomaketta, joita saa Säätiöltä. Hakemista varten on erilliset ohjeet. Hakemukseen on liitettävä tutkimussuunnitelman lyhennelmä sisältäen rahoitussuunnitelman sekä perustelut hankkeen merkityksestä eläinkokeiden vähentämisessä. Hakemukset toimitetaan Säätiölle sähköisesti.

Juliana von Wendtin Säätiö
Suvilahdenkatu 4, 00500 Helsinki, [jvws @ jvws.org](mailto:jvws@jvws.org)
Puh. 050-32 469 23